

PSL-Nieuws

Een uitgave van de Paddestoelen Studiegroep Limburg

P. H. KELDERMAN
HERKENBROEKERWEG 23
6301 EG VALKENBURG

Jaargang 7, Nummer 1
Januari 2000

In Memoriam Gerrit van Tongeren

Plotseling, zonder dat iemand het merkte ben je overleden. Plotseling heeft de dood jou overvallen, en even plotseling overviel ons het bericht van je sterven.

Dan duurt het enige tijd, voordat het je bewust wordt dat we nooit meer samen door de bossen struinen op zoek naar paddestoelen. Dat we niet meer samen zitten te determineren en door de microscoop te turen om het definitief kenmerk te bespeuren. Dat vond je machtig mooi, om het fijne ervan af te weten. Het maakte je niet uit of het een moeilijke groep was, zoals bv. de slijmzwammen. Je studeerde erop met plezier en met grote nauwkeurigheid werkte je de determinatie-sleutels af. In het veld kon je glimlachen tot achter je oren als je weer een prachtige paddestoel had gevonden. En je melde de andere deelnemers: "Heb je het al gezien?" Zonder de naam te verraden werd hij dan bewonderd. En je kroop met je slungel-achtige benen over de grond om er dia's van te maken. De kevers hadden je bijzondere interesse. Met diezelfde interesse bereidde je jullie vakanties voor. Graag ging je met Marijke naar natuurgebieden in verre landen. Daar kon je van genieten. En deed je weer kennis op van de biologie. Je had nog zoveel plannen, die je samen met Marijke maakte.

Bestuurlijk heb je veel gedaan voor de natuurbeweging. Haast elf jaar ben je voorzitter geweest van onze Paddestoelen Studiegroep. Je was actief, kwam vaak op onze practicum-avonden, maar het liefs op speurtocht in het veld, samen met Marijke. Ook vergaderingen, overleg of gesprekken ging je nooit uit de weg: Het belang van een actieve Paddestoelen Studiegroep zat diep in je hart, dat voelden we.

Gerrit je humor, je vakmanschap en je grote inzet zullen we missen op onze toekomstige tochten. Marijke houden we nog in ons midden en wensen we alle sterkte.

Jouw tocht heb je bereikt.

Dank voor alles, dank dat je tijd voor ons had.

Je paddestoel-vrienden.

VAARWEL GERRIT

WAT ZULLEN WE JE MISSEN
JE AANDACHT VOOR AL DIE KLEINE DINGEN
IN GODS SCHEPPING
JE VRAGEN EN JE ENORME ERVARING
MAAR VOORAL JE INSPIRERENDE VERWONDERING.

HOE MOET DAT NU MET DAT KLEINE BOEKJE
WAARIN JE ALLES OPSCHREEF WAT JE ONTDEKTE
EN DAT JE , IN HET BOS, VOOR DE DAG TOVERDE
ALS JIJ, ALS WIJ HET NIET MEER WISTEN?

ECHT GERRIT,
NU JE ER NIET MEER BENT
ZIET DE SCHEPPING ER VOORGOED
EEN BEETJE ANDERS UIT.
MOETEN WE ZOEKEN NAAR EEN SOORT
DIE WE NIET MEER ZULLEN VINDEN.

Jan Delsing

Van de redactie

Met stomheid geslagen door het overlijden van Gerrit, moeten we toch de draad weer oppakken in deze nieuwe PSL-uitgave.

Het nu verschijnende nummer is tot stand gebracht zonder hulp van Paul, onze hoofdredacteur. Paul is verhuisd, en we zullen het voortaan zonder hem moeten doen.

Nu pas werd duidelijk hoeveel werk Paul de afgelopen jaren, meestal in zijn eentje, verzet heeft. We danken Paul voor zijn bijdrage, en voor al het andere dat hij voor de studiegroep heeft gedaan. We hopen dat hij geregeld als 'buitenredacteur' voor ons actief

wil blijven, en dat we hem nog geregeld zullen ontmoeten.

Jan Delsing heeft aangeboden als eindredacteur van de PSL op te treden.

De afgelopen herfst heeft Piet de Vree, fotofanaat en lid van onze groep, in het bezoekerscentrum op de Brunsummerheide (Vereniging Natuurmonumenten), een schitterende tentoonstelling verzorgd met foto's die voor een belangrijk deel gemaakt zijn tijdens onze excursies. Zo heeft het grote publiek kennis kunnen maken met de pracht van de paddestoelenwereld.

INHOUD VAN DIT NUMMER:

Activiteitenagenda	
Kort verslag Eifel-excursie	Piet Kelderman
De vierslippige aardster (<i>Geastrum fornicatum</i>)	Jo Bollen
<i>Peziza succocella</i> (De Valse melkbekerszwam)	Piet Kelderman
Eclips	G. Dings en P. Kelderman
<i>Pluteus aurantiorugosum</i> , een fraaie vondst te Bunde	Jo Bollen
Een zeldzame ascomyceet te Landsrade	Piet Kelderman
Paddestoelen mimicry	Ron Broncker
Het laatste paddestoelenjaar van de 20 ^{ste} eeuw	Piet Kelderman

PSL-NIEUWS is de nieuwsbrief van de Paddestoelen Studiegroep Limburg.

De doelstelling van deze nieuwsbrief is het om publicaties mogelijk te maken over paddestoelen en aanverwante zaken. Ook willen wij veldwerkers en niet-wetenschappelijke mycologen in de gelegenheid stellen hun bevinden te rapporteren.

PSL-NIEUWS verschijnt tweemaal per jaar, eenmaal in het voorseizoen en eenmaal in het naseizoen.

De auteurs blijven verantwoordelijk voor de inhoud van hun artikelen.

Kopij is welkom en kan gestuurd worden naar de redactie: Piet Kelderman, Herkenbroekerweg 23, 6301 EG, Valkenburg aan de Geul of aan Paul Jennen, Ringkade 11, 1112 RS Diemen.

Foto voorplaat: *Hygrocybe intermedia*. Grote Heide Venlo (1986), foto G. Gatzem.

De activiteitenagenda van de PSL

Nieuwjaars bijeenkomst

Deze vindt plaats op donderdag **20 januari** in het zaaltje onder de bibliotheek van Ransdaal. Samenkomst rond 19.30 uur. Breng je mooiste dia's of foto's van het af-

gelopen jaar mee, zodat we nogmaals kunnen genieten van al het schone dat de natuur ons te bieden had.

Het excursieprogramma anno 2000

Zo als altijd geldt het volgende: bij deelname aan een excursie dien je van tevoren **steeds** contact op te nemen met Piet Kelderman (043-6016055). Dit voorkomt misverstanden (bijvoorbeeld bij het vervallen van een excursie door weersomstandigheden of om andere redenen) en onnodig wachten. Indien je naast de die van de geplande excursies nog

andere terreinen wilt bezoeken, kunnen we bekijken of er nog meer belangstellenden zijn. Vorig jaar gingen een paar excursies door het droge weer niet door. Enkelen hiervan zijn opnieuw in het programma opgenomen.

Let op, de samenkomsttijden zijn veranderd!

Datums Terrein en plek van samenkomst

15 april	Elsloo, Elsloobosch, samenkomst 10 uur station te Elsloo.
6 mei	Valkenburg, Ravensbosch, samenkomst 10 uur station te Valkenburg.
13 mei	Gulpen, Ozenbosch, samenkomst 10 uur busstation te Gulpen.
27 mei	Maastricht, Cannerbosch, samenkomst 10 uur parkeerplaats nabij station Maastricht.
10 juni	Maasticht, Hochterbampd, samenkomst 10 uur als boven.
24 juni	Humcoven, Bossen nabij de "Waterval", samenkomst 10 uur station Meersen.
8 juli	Gulpen, Wagelesbosch-Schweibergerbosch, samenkomst 10 uur busstation te Gulpen.
22 juli	Montfort, Rozendael. Afslag nemen richting Montfort, op N 271(weg tussen afrit autobaan Maasbracht en Roermond) na het "stort" rechts zandpad nemen (hier groen bord met "Rozendael") pad volgen tot P-plaats, samenkomst 10 uur.
5 augustus	Valkenburg, Ingedael, samenkomst 10 uur station Valkenburg.
19 augustus	Vijlen, Elzetterbosch, samenkomst 10 uur Zevenwegen, Vijlenerbossen.
2 september	Wijlre, Wijlrebossen, samenkomst parkeerplaats nabij Stokhem.
16 september	Weert, samenkomst 10 uur station, lokatie nog niet bepaald.
30 september	Eys, Eyserbosch, samenkomst 10 uur station te Ransdaal.
7 oktober	Venlo, samenkomst 10 uur station Venloo, lokatie nog niet bepaald.
21 oktober	Geleen, Danikerberg, samenkomst 10 uur station Geleen-Oost.
28 oktober	Terwinselen, oude steenberg Wilhelmina, samenkomst 10 uur parkeerplaats Winselerhof aan de voet van de steenberg.
4 november	Wasplaten excursie plaats en tijd nog niet bepaald

Practicumavonden.

Deze zijn bedoeld voor het bekijken, bediscussiëren en determineren van vondsten, enz. De avonden worden gehouden in het IVN-zaaltje onder de bibliotheek, aan de Ransdalerstraat 64. De data zijn 4 mei, 18

mei, 15 juni, 27 juli, 10 augustus, 21 september, 19 oktober en 2 november. Ook hier geldt: Vooraf bellen! even van tevoren op of het door gaat (043-6016055).

Microscopieavonden

Gepland n.l. op 27 januari, 17 februari, 23 maart en 20 april, steeds om 19.30 uur. Gelieve vooraf contact op te nemen met Piet

Kelderman. Afhankelijk van het aantal deelnemers worden de avonden georganiseerd bij hem thuis of in het zaaltje te Ransdaal

Paddestoelweekend 2000

De deelnemers aan het weekend 1999 in de Sud-Eifel waren het er unaniem over eens dat het "korte" verblijf aldaar zeker nog eens herhaald mag worden. In principe is voor het weekend dit jaar de herfstvakantie gekozen. Daar dit normaal gezien een erg drukke periode is, is het van belang dat er dan tijdig afspraken worden gemaakt zodat we tijdig

een hotel kunnen reserveren. Misschien bestaat zelfs de mogelijkheid dat er, tenminste voor diegene die zich hiervoor vrij kunnen maken, een langer verblijf af te spreken is. Dus geef je zo snel mogelijk op, ook, als je de vorige keer niet van de partij kon zijn

Kort verslag paddestoel-weekend in de Sud-Eifel.

Piet Kelderman.

In het weekend van 24 t/m 26 september 1999 streken 11 P.S.L'ers neer op een idyllisch plekje niet ver van Dasburg. Het onderkomen, oorspronkelijk een oude molen, nu verbouwd tot hotel-restaurant, was gelegen op een kruispunt van wegen en paden en waar ook enkele beekjes hadden besloten gezamenlijk verder te gaan.

Door het zeer gastvrije onthaal voelden we er ons al snel thuis. Het zag er allemaal veel belovend uit.

De eerste deelnemers die al rond vrijdagmiddag aankwamen, begonnen meteen aan een eerste verkenningstocht. Snel werd het duidelijk dat het ook in de Eifel lang droog was geweest. Het fructificeren was nog niet echt op gang gekomen, zeker in de wat hoger gelegen delen van het gebied. Maar toch kon er, voordat de anderen arriveerden, al heel wat verzameld worden. Tot half acht in de avond werden, op het terras heerlijk in de zon, de vondsten bewonderd of zo mogelijk reeds op naam gebracht. Het diner was uitstekend. Misschien werd er zelfs wat te zwaar getafeld, wat gevolgen had voor het "praktijkgedeelte" dat na de maaltijd op het programma stond. Gezelligheid was troef. Op het kabbelen van een beek en het gekwetter van vogels na, was het vooral de sirene rust die ons op onze locatie opviel.

Zaterdag werd een klein riviertje gevolgd waarin de beekforellen schichtig wegschoten. Enkele deelnemers signaleerden waterspreeuwen. Al direct werden er mooie paddestoelen gevonden en uiteraard gefotografeerd, zoals de Elzekrulzoom (*Paxillus filamentosus*), het Gerimpeld mosoortje (*Arrhenia retiruga*), de Geschubde boleet (*Strobilomyces strobila-*

ceus), de Porfierboleet (*Porphyrellus porphyrosporus*) en de Purpersnedemycena (*Mycena pelianthina*) en de kleine Zijdechampignon-parasol (*Leucoagaricus sericeus*). Opvallend in het gebied was het veelvuldig voorkomen van de Prachtmycena (*Mycena crocata*) maar evenzeer het vrijwel niet voorkomen van russula's ! Het werd een mooie dag waarop niet alleen naar paddestoelen werd gezocht, maar ook andere aspecten van de natuur ruimschoots de aandacht kregen.

Na de maaltijd werd natuurlijk gepoogd het meegebrachte materiaal te determineren, maar daar kwam opnieuw niet zoveel van terecht. Wel werd er, naarmate de tijd verstreek, door zelfs de meest serieuzen onder ons, luid meegezongen met een clubje Oost-Duitsers. Het werd voor een enkelen tamelijk laat maar wat bomde het.

Zondag gingen we zo vroeg mogelijk weer op pad. In een vochtig terrein, langs een klein beekje met wisselende begroeiing, werden weer aardige vondsten gedaan, o.a. de Panterparasolzwam (*Lepiota felina*), de Bosparasolzwam (*L. clypeolaria*), het Gesteeld mosoortje (*Arrhenia spathularia*), de Wilgvezelkop (*Inocybe salicis*) en vrij veel de Vuurmelkzwam (*Lactarius pyrogalus = hortensis*) etc. Net als elders troffen we ook hier de Purperrode russula (*Russula queletii*) aan. Waard om te vermelden de zeker niet gemakkelijk uit te sleutelen *Cortinarius parevernus*).

Scoren was zeker onze doelstelling niet. Desondanks kunnen we mededelen dat er een lijst uit de bus kwam van circa 200 soorten.

De kok, met ruime belangstelling voor ons doen en laten, vertelde nog de volgende anekdote; "Een Duitse familie verzamelde een portie paddestoelen, hiervan werd een gerecht gemaakt en gegeten, het restant kreeg de kat. Na enige tijd begon deze vreemd te doen, maakte krampachtige bewegingen en kroop weg. De familie in paniek, spoedde zich naar het ziekenhuis. Nadat hun magen waren leeggepompt moesten ze nog enkele dagen ter observatie

in het ziekenhuis blijven. Gelukkig bleef alles zonder gevolgen. Thuis gekomen ging men op zoek naar de kat, deze lag in haar mandje met een paar gezonde jongen!" Na de lunch, die we nog in het hotel nuttig- den, maakten we nu langzaam aanstalten weer richting Limburg te vertrekken. Van-wege de schoonheid van het gebied ging het vertrekken naar huis toch met enige tegenzin. Maar wel met het voornemen hier zeker nog eens terug te komen.

Grote vierslippige aardster (*Geastrum fornicatum*)

Een bijzondere vondst te Elsloo. (deel 2)

Jo Bollen

Na een korte wandeling op 13-02-1999 vond ik opnieuw een oud vruchtlichaam van een aardster op het wegdek in de in deel 1 genoemde holle weg. Het vruchtlichaam bezat vijf slippy die duidelijk fornicaat waren (op de punten van de slippy staand) maar er was geen nest aanwezig. Mijn eerste gedachten gingen uit naar de Forse aardster (*Geastrum coronatum*) die ik op een andere locatie op deze holle weg op 06-09-1998 had gevonden. De stand van de slippy was echter geheel anders. Daar het carnaval voor de deur stond, was er in eerste instantie geen tijd om de zaak goed te bestuderen. Toen de mist enigermate was opgetrokken, besloot ik op een regenachtige dag (19-02-1999) de vindplaats eens nader onder de loep te nemen. Na enig zoeken trof ik hoog in het talud maar liefs vijf vruchtlichamen aan die met de punten van de slippy duidelijk verbonden waren met een nest en de meeste exemplaren bezaten vier slippy. Het werd mij nu duidelijk: het moest hier gaan om *Geastrum fornicatum*!

Korte beschrijving van de soort:

(De beschrijving is gebaseerd op de oude vruchtlichamen waarvan de juiste fructificatietijd niet vast staat). Exoperidium opensplijtend in 4-5 slippy met de punten

aan het in de bodem bevindende nest vastzittend. De rand van de slippy waren naar binnen gekromd en fornicaat. Het nest was zelf 70-75 mm breed en aan de onderzijde vergroeid met aarde en vermolmde houtresten. Vruchtlichamen incl. nest waren 95 tot 105 mm hoog. De plaats waar de pseudoparenchym laag had gezeten, was bruin tot zwartbruin. Endoperidium 30- 40 mm breed, kort gesteeld en 5 mm breed, bruin, met duidelijke apophyse, peristoom vlak kegelvormig tot (droog) cilindrisch, vezelig maar zonder hof of ringvoor. Gleba donkerbruin. Sporen lichtbruin, bolrond, wrattig, 3,9 - 4,7 µm (incl. de wratten).

Vindplaatsgegevens:

De vondst werd gedaan in een ongeveer 6 meter hoog en steile talud, op kale lössbodem. Twee vruchtlichamen stonden naast een Gewone Es (*Fraxinus excelsior*) en drie deels in de bodem waarbij de bovenzijde tegen een vermolmde boomstronk aan zat. Als overstaanders werden o.a. nog genoteerd de Gewone Vlier (*Sambucus nigra*) en Zoete Kers (*Prunus avium*). Als voorjaarsflora normaal aanwezig o.a. Speenkruid (*Ranunculus ficaria*), Vogelmuur (*Stellaria*

madia) en Gevlekte Aronskelk (*Arum maculata*)

Verspreiding:

Geastrum fornicatum is zeer zeldzaam en slechts van enkele plaatsen in Nederland bekend. In Limburg is de soort voor het eerst in Nederland gevonden nabij Schinnen (18-02-1980), later te Valkenburg door H. Kemp (1981) en dit jaar (01-03-1999) op dezelfde lokatie wederom gevonden door P. Kelderman. Henk Henczyk melde deze soort op 07-09-1998 nabij Geleen. Zelf trof ik *Geastrum fornicatum* 14 jaar geleden aan (05-10-1985) in het Bunderbos.

De vondst is gedeponereerd in mijn herbarium (nr 86)

Dank ben ik verschuldigd aan Y. Pfeifer voor het doornemen van de teksten en

P.Kelderman voor het bevestigen van de determinatie.

Geraadpleegde literatuur

Arnolds E., Kuyper en Noordeloos, 1995, Overzicht van de Paddestoelen in Ned.

- Supplement 2, Namenlijst en Rodelijst 1996.

Jalink, L. 1995, De aardsterren van Nederland en België. *Coolia* 38, suppl.

Kelderman, P. 1997. Aardsterren en gesteel de Stuifballen in Limburg. *Natuurhistorisch Maanblad* 86-10, p. 235-249.

Phillips, R. 1981. Paddestoelen en Schimmels in West-Europa, p. 254.

Put, van der K. 1997. AMK-mededelingen, 97.1.14-15.

Seymour, J. *Mushrooms and Toadstools*, p. 53.

G. fornicatum vers met pseudoparenchymlaag

Oude exempl. zonder deze laag. foto's J. Bollen.

De Valse melkbekerzwam, een leuke vondst.

Piet Kelderman.

Tijdens onze excursie van 2 oktober 1998, werd door een van de deelnemers een klein bekerzwammetje aangetroffen in een steile-

leemachtige talud onder Zomer-eik, dat in eerste instantie een lichtgele maar snel okergeel kleurende melk liet zien, zelfs met

zwakke groene nuances. Uiteraard werd de naam *Peziza succosa* gemompeld maar de kleuren waren ons inziens wat merkwaardig. Meenemen dus. Onder de microscoop bleken de sporen zo afwijkend te zijn van die van *Peziza succosa* dat deze naar mijn mening absoluut niet in aanmerking kwam. Het bij determinatie voor de hand liggende alternatief is *P. succosella*, maar een pro-bleem dook op. Waar zo snel een goede beschrijving van die soort vinden in de literatuur?

De tabellen voeren je weliswaar naar de soort, maar voor identificatie zijn echt meer gegevens nodig. Aan de oorspronkelijke beschrijving van Mme Le Gal (1940) kon ik snel niet te komen.

De enige beschikbare gegevens waren die van J. Geesink. Die ging in een artikel in Coolia (1977) in op de verschillen tussen *P. succosa* en *P. succosella* en noteerde daarbij verdere wetenswaardigheden. Ofschoon onze vondst macroscopisch enige verschillen vertoonde met die van Geesink, twijfelde ik na lezing van Geesink niet langer: ik had te maken met de Valse melkbekerszwam. Hieronder volgt de beschrijving en verdere gegevens.

Peziza succosella (Le Gal & Romagn.)
Avizohar-Hershenson & Nemlich.

Vruchtlichaam tot 12 mm in doorsnede, diep napvormig en zeer kort gesteeld. Hymenium lichtbruin met zwakke olijfgroene tint. Receptaculum glad tot ietwat kleiig, geelbruin met olijftint, rijkelijk melkend eerst lichtgeel snel okerkleurig met zwakke groene nuances. Sporen 15-17(18) x 8-11 (12) μm , [figuur 1], verspreid tot zeer onregelmatig verspreid wrattig. Wratten afgerond tot afgeplat, niet zelden tot 2-3 μm uitstekend. Bij alle sporen waren wel knoopvormige wratten te vinden (van boven afgeplat en naar de basis versmald) zonder dat deze door kammen of dun-

nen lijntjes met elkaar waren verbonden. De sporewand tussen de wratten kleurt met katoenblauw in melkzuur eveneens, maar zeer zwak en lijkt dan onregelmatig vlekkelig tot ietwat gerimpeld. Spore met 1 maar ook 2 oliedruppels. Asco's 285-330 x 15,5-18 (22) μm . Parafysen 2-4 μm dik en aan de top tot 4-6 μm verbreed en met korrelige inhoud, met 2-3 septen in de laatste 100 μm . Subhymenium is een fijnmazig texture-angularis, breder wordend naar het receptaculum dat bezet is met fijne, cilindrische tot clavate (eind)cellen.

Geesink, die enkele collecties bestudeerde, vermeldt andere kleuren voor deze soort, nl. voor het hymenium zeer donkerbruin met olijf- en violette zweem, het receptaculum donkerbruin tot bruinoker. Bij het door hem bestudeerde materiaal werd geen groen verkleuring van de melk geconstateerd. Le Gal heeft deze (volgens Geesink) echter wel waargenomen. Op het Rijksherbarium is een elektronenmicroscopisch onderzoek verricht naar de sporenwanden van *Pezizales* waaronder *P. succosa* en *P. succosella*. Daaruit bleek dat er tussen de twee soorten op dit punt verschil bestond. Bij *P. succosella* werd tussen de wratten een verbinding waargenomen van een dun laagje opgebouwd uit hetzelfde dichte materiaal als waaruit de ornamentatie bestaat. Bij *P. succosa* was dit niet het geval. Ook zijn de sporen van *P. succosa* langer (gemiddeld rond de 20 μm). De bevindingen van het Rijksherbarium zijn interessant, daar inderdaad bij deze vondst de sporewand ook enige reactie liet zien met katoenblauw. Bij *P. succosa* heb ik die nooit kunnen waarnemen. De sporenornamentatie bij de laatste is trouwens volledig anders [figuur 2] Altijd zijn er wel kammen of fijne lijntjes te vinden, hetgeen niet aan de orde is bij *P. succosella*. De meest linksboven afgebeelde spore schijnt typisch te zijn,

Hohmeyer (1986) beeldt deze af (van Le Gal over-genomen). De afbeelding sluit zeer goed aan bij deze vondst. De andere sporen zijn mogelijk uitzonderlijk maar bij deze vondst dominerend. De knopvormige wratten op de sporen zijn altijd wel aanwezig maar niet echt karakteristiek want Le Gal heeft ze ook wel gevonden bij *P. succosa*.

Geesink vermeldt nog, dat bij zijn vondsten altijd els (*Alnus*) aanwezig was maar ook berk, eik en lijsterbes. *Alnus* was op onze vindplaats zeker niet te vinden. Worden de kleuren van een vruchtlichaam misschien bepaald door het wel of niet aanwezig zijn van een bepaalde boomsoort?

Peziza succosella is volgens de literatuur uiterst zeldzaam. Ik acht het evenwel niet uitgesloten dat veel *succosa*'s, snel op een papieren zakdoekje 'gedetermineerd', in werkelijkheid *succosella*'s zijn geweest? Dus alles wat op *succosa* lijkt toch maar vaker mee naar huis nemen!

Literatuur:

Arnolds *et al.* Overzicht van de Paddestoelen in Nederland, 1995.

Geesink. J. Een verhaal over *Peziza succosella* en *P. succosa*. *Coolia* deel 20 p.11-113, 1977.

Hohmeyer . H. Ein Schlüssel zu den europäischen Arten der Gattung *Peziza*. *Z. f. Mykol.* Band 52(1), 1986.

Maas Geesteranus, r. A. *Pezizales-* deel 1. 1967.

Moser.M. *Ascomyceten.* In *Kleine Kryptogamenflora*, Band II a. 1963.

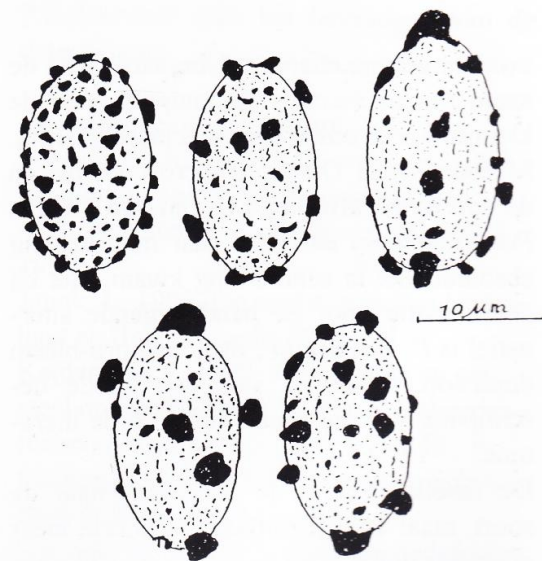

Fig. 1 *Peziza succosella*

Fig. 2 *Peziza succosa*

PSL-ers en de eclips.

Gerard Dings en Piet Kelderman.

Hoewel we nu de milleniumdrempel hebben overschreden, willen wij toch even terug blikken op een moment dat 1999 bijzonder maakte, n.l. dat van de totale zonsverduistering.

Dat paddestoelenliefhebbers zich natuurlijk ook voor andere bijzondere natuurfenomenen interesseren, weten we al lang en in dit geval ging onze aandacht uit naar de eclips. Onderling werd er terloops reeds vaak over

gesproken.

Velen leek het wat bijzonders zo'n unieke gebeurtenis, een totale verduistering, eens te mogen meemaken". Gerard en Piet spraken voorlopig af naar de, in de media reeds uitvoerig besproken, "zone" te gaan. Paul Jennen liet ook doorschemeren dat zijn belangstelling in deze groot was.

De dag naderde en de spanning groeide. Gerard en Piet maakten nu definitieve afspraken en Paul liet weten met gelijk gezinden hun geluk te willen beproeven nabij Saarbrücken, en aldus geschiedde.

Een route hadden de beide eersten nog niet gekozen, maar wel werd met meer dan de gewone belangstelling naar het weer en verkeersadviezen van de Belgische en Duitse zenders geluisterd en gekeken. Wat het weer betrof, werd het een welles of nietes spelletje. De routes naar het zuiden zouden volgens verwachting een ware volksverhuizing gaan vertonen en dus problema-tisch zijn. Maar hoe dan ook we bleven het zien als een leuk avontuur.

Piet en Gerard gingen vroeg die bewuste dag weg, nl. om half een 's nachts. Je weet maar nooit en een paar uurtjes slapen kun je onderweg overal. We reden binnendoor via Verviers richting Saint Vith. Nabij de laatste plaats moesten we de autobaan verlaten wegens werkzaamheden, maar we misten of zagen plots geen verwijzing meer terug naar deze plaats. Dan maar binnendoor naar St. Vith. Piet, die hier zo'n beetje de weg wist, zorgde er voor dat we in deze plaats in een wegens renovatie opengebroke centrum terecht kwamen. Dan maar even om, en natuurlijk ging het mis. Midden in een landelijke omgeving moesten we de kaart raadplegen, want iemand de weg vragen om dit uur was er niet bij. Eenieder lag natuurlijk onder de wol, zeker met de koele regen die gestaag viel. Maar zoals altijd: alle wegen komen tenslotte uit in Rome. Even verder

kwamen we weer op het goede rechte pad. Op de weg via Prüm, Bitburg, etc naar Pirmasens, een stad die "in de zone" lag. Van enige verkeersdrukte was totaal geen sprake, het leek er eerder op een autoloze zondag. Tussen 4 en half 5 doken we, dichtbij de laatst genoemde plaats, een parkeerplaats op. Hier werd het duidelijk dat we zeker niet de enigen en eersten waren. Heel wat "eclipsjagers" probeerden er een dutje te doen. Gerard was na ruim driehonderd kilometer achter het stuur ook aan een slaapje toe. Maar een echte rust werd het niet. Hoewel Gerard snel in het land der dromen verkeerde, meende hij hier een heel bos te moeten omzagen. Mogelijk stonden de bomen het zien van een eclips in de weg. Piet probeerde hem nog te helpen met deze activiteit, maar dit lukte niet. Rond 8 uur reden beiden door een nu al vrij druk centrum van Pirmasens met de bedoeling, zuidelijk hiervan, de streek langs en over de Franse grens wat te verkennen. We waren verrast door het fraaie landschap, de plateaus garandeerden ons fantastische vergezichten.

Van drukte ook hier geen sprake, wel zag je hier en daar dat er zich kleine groepjes met alle mogelijke attributen in de velden geïnstalleerd hadden. Regelmatig ging onze blik omhoog. Dat was overigens niet echt hoopgevend. Vanaf de hoog gelegen delen zag je in de verte soms een zonnig plekje langzaam oostwaarts kruipen, maar ja het was nog vroeg en hoop doet leven.

Het bloed kruipt nu eenmaal waar het niet gaan kan, natuurlijk doken we nog een bos in op zoek naar paddestoelen. Maar het was erg droog en op een paar deels uitgedroogde Russula's na was er niet veel te beleven. Rond een zitbank, waar we van het uitzicht genoten, stond op diverse plaatsen op gras het Moederkoren (*Claviceps purpurea*).

Na nog wat rond gezworven te hebben vonden we op een plateau, in de buurt van het Sangenwald bij het dorpje Walsheim, een aardig plekje, en van het op” blauwe plekken jagen”, want daar leek het op een gegeven moment wel een beetje op, was nu geen sprake meer. Hoe meer het middaguur naderde hoe meer de adrenaline begon te werken. De bewolking werkte nog steeds niet mee, het werd zelfs een halfuur vooraf steeds donkerder. Het schitterende panorama maakte plaats voor grijze, donkere regengordijnen. Het werd al een tijdje in toenemende mate schemerig en opvallend stiller. Er viel, een tiental minuutjes voor het lang verwachte schouwspel zou beginnen, nog wat druilerige regen. De laatste hoop op het zien van de eclips vervloog met de minuut. Maar wonder boven wonder brak enkele minuten voor de totale verduistering de zon door de bewolking, hoewel er nog steeds dunne flarden wolkjes waren.

Een buizerd zocht stilletjes zijn roestplaats op en een groepje zwaluwen vloog zonder gekwetter oostwaarts als waren zij op de vlucht voor de naderende schaduwkegel, muizen maakten zich al ritselend breed in het pas gemaaide tarweveld en een merel begon aan zijn avonddeuntje. Het werd doodstil, geen blad aan de boom waagde zich aan een beweging. We hadden geluk: het spektakel bleef zichtbaar, hoewel, het bleef ook spannend. De “bril” hadden we eigenlijk niet nodig wat wel zo gemakkelijk was. De laatste seconden waren erg spannend. De totale verduistering kwam zo plotseling dat het als onwerkelijk werd ervaren. Natuurlijk was de eclips niet zo helder zichtbaar door de wolkenluiers maar toch, we hadden geluk gehad, eigenlijk tegen de verwachting in. Het frappante was wel dat op het moment dat het “licht uitging”, even westelijk van ons, plots een bliksemschicht de wolken doorkliefde gevolgd door wat gedonder. Het had natuurlijk niets met het gebeuren zelf te maken,

een nieuwe bui was in aantocht, maar toch, het paste bij de sfeer. Het volgen van de eclips van het eerste tot het laatste moment was ons echter niet gegeven: na ongeveer anderhalve minuut schoof er weer een donkere wolk voor het geheel. Foto's werden er wel gemaakt, of het wat werd was afwachten.

Even hierna vertrokken we richting het Franse plaatsje Sarreguemines waar we getrakteerd werden op een hevige regenbui die verder rijden amper mogelijk maakte, maar alles gaat voorbij. Door snel te vertrekken wilden wij zo veel mogelijk de te verwachten files wat ontlopen, maar in Saarbrücken kregen we er al mee te maken, gelukkig niet voor lange tijd. Nabij Metlach verlieten wij de autobaan om via de mooie Saarroute naar Trier af te zakken. Tot de laatste plaats waren er geen problemen. In Trier werden we echter onderdeel van een traag voorkruipende stroom blik. Pas na 3,5 uur en 31 kilometer verder (in Bitburg) was het weer mogelijk normaal onze weg te vervolgen. Om half acht waren we weer thuis, tenminste Piet. Gerard moest toen nog een klein uurtje karren. Het was een lange en vermoeiende dag geweest maar wel de moeite waard, we hadden het voor geen geld willen missen. Paul en gezellen die tussen Saarbrücken en Metz rond zwierven hebben minder geluk gekend, niets gezien, daar kijk je nu twaal jaar naar uit, erg jammer!

Foto Gerard Dings

De Oranjerode hertezwam een fraaie vondst in het Bunderbosch.

Jo Bollen.

Tijdens inventarisatie bezigheden, in de zomer van 1999, zagen we reeds van verre helder oranje rode paddestoeltjes op een reststomp van een twee jaar eerder omgewaaide populier.

Bij nader onderzoek bleek het om een hertezwam te gaan en wel om een zeer bijzondere. Hieronder de beschrijving van de soort.

Pluteus aurantiorugosum (Trog.) Sacc.

Synoniem: *Pluteus coccineus* (Mass.)

Lange, J.

Hoed 30-50 mm, gewelfd met een bultig centrum, glad tot vooral nabij de rand gerimpeld, mat jong helder oranje (Meth. 8A8) vervolgens oranje-rood (6A8-5A8), rand scherp. Lamellen vrij van de steel, breed buikig, eerst wit dan rozekleurig met witachtige vlokkige snede. Steel 30-42 x 3-5 mm, cilindrisch verbogen met verdikte basis, eerst wit dan gelig worden met donkerder gelig-oranje basis, gebundeld. Vlees gelig in de hoed en steel maar de kern witachtig. Steel snel hol wordend. Geur onbeduidend, smaak mild tot ietwat bitter. Sporee roze. Sporen 5.8 - 7.0 x 4,3 - 5.0 µm, breed ellip-

tisch tot haast rond. Cheilocystiden 35 - 70 x 12 - 30 µm, clavaat tot spheropedunculaat. Pleurocystiden 35 - 70 x 15 - 33 µm utri- tot soms spoelvormig. Hoedhuid met clavate tot breed clavaat-gesteelde cellen.

Vindplaats gegevens: De vondst werd gedaan op 28 augustus 1999 (op 20. 10. 1999 waren er nog steeds vruchtlichamen aanwezig), op deels vermolmd hout van een populierenstronk, aan de basis van een naar het westen geëxponerd hellingbosch met rivierklei en deels zandige lössresten. Met een begroeiing van zomereik, haagbeuk, es en hazelaar en enkele populieren.

De vondst is gedeponeerd in mijn herbarium (nr. 86) en deze van de PSL (nr. 45).

Volgens de literatuur is *Pluteus aurantiorugosum* een zeldzame soort. Hij staat in de rode lijst (1989) vermeld als potentieel bedreigd wegens (internationale) zeldzaamheid.

Mijn dank gaat uit naar het Staatsbosbeheer voor de verleende vergunningen, Piet Kelderman voor de controle van de vondst en Tonny Jetten-Bollen voor het kritisch door-nemen van dit artikel.

Literatuur

Arnolds, E. *et al.* 1995. Overzicht van de Paddestoelen in Nederland.

Arnolds, E. & Ommerring, G. van, 1996. Bedreigde en kwetsbare paddestoelen in Nederland.

Bon, M. *Über 1500 Pilze Europas.*

Nonis, U. 1983. *Paddestoelen in een oogopslag.* Vertaling en Ned. bewerk. door E, Vellinga.

Vandeven, E. 1995. *Kijk eens naar Hertezwammen.* KAMK- Mededelingen.

Ummels, J. 1998. *Geulle He(e)melsbreed.* Geologie, Flora en Fauna van Geulle.

Paddestoelenmimicry en bestuiving door paddestoelenmuggen. Ron Bronckers

Tijdens een bezoek aan boekhandel Slegte te Maastricht bleef er weer eens een boek aan mijn handen kleven. Sommigen onder u zullen dit vast en zeker wel herkennen.

Een boek dat geheel gewijd is aan de voortplanting van bloemen en dat een ware lust is voor de oplettende mens die maar geen genoeg kan krijgen van de onuitputtelijke vindingrijkheid die de natuur ten toon spreidt.

Tot mijn verbazing bleken er bloemen te bestaan die verdacht veel op schimmels lijken en die veelal ook nog eens als gevolg hiervan bestoven worden door de Paddestoelmug.

Genoeg reden, leek mij, om één van de planten die deze vorm van z.g. mimicry toepast eens aan u voorstellen.

Aan het eind van de 19e eeuw beschreef de vooraanstaande botanicus Arcanelli een vorm van bestuiving die zo "ongelofelijk" was dat zelfs zijn beste vrienden vreesden dat hij het slachtoffer was geworden van voortijdige seniliteit. Het betrof de merkwaardige, kleine aronskelkachtige *Arisarum proboscideum*, de Mijzestaartlelie, een typische schaduwplant uit de Appenijnen, Italië. De bloem van deze plant (zie tekening) bestaat uit een cilindervormige, verticale maar enigszins naar voren gebogen ketel, die met uitzondering van een ellipsvormig, naar de grond toe gericht venter, volledig gesloten is. Het uiteinde van de ketel zet zich voort in een buitengewoon dunne, donkergekleurde, sliertvormige en gekrulde "mijzestaart". In het voorjaar dragen de planten zowel bladeren als bloemen, en als men een flinke pol van de soort in zijn tuin heeft, lijkt het inderdaad of een klein leger muizen zich tussen de bladeren heeft verstopt en die dieren allemaal tegelijk hun staart omhoog steken.

Een niet al te groot vliegend insect, dat afkomstig is van de bosgrond en de ketel via het venter binnenvliegt, wordt onmiddellijk geconfronteerd met het bovenste aanhangsel van de bloeikorf, die in dit geval niet hard en glad is, zoals bij de veel andere aronskelksoorten, maar sponsachtig en vol met kleine putjes. Het orgaan is ook roomwit van kleur, zodat het geheel bedrieglijk veel lijkt op de onderkant van de hoed van een paddestoel van het geslacht *Boletus*.

Arcanelli beweerde dat de plant bestoven werd door wijfjes van de paddestoelmuggen, die zich gewoonlijk in rottende paddestoelen voortplanten. De Mijzestaartlelie misleidt de muggenwijfjes zo goed dat zij hun eitjes afzetten op het aanhangsel van de bloeikolf. Wanneer zij dieper de ketel ingaan, brengen zij tegelijkertijd bestuiving tot stand.

Gelukkig heeft nader onderzoek in de jaren '60 en '70 aangetoond dat Arcanelli van elke blaam gezuiverd dient te worden. Het "ongelofelijke" verhaal bleek echt waar te zijn.

Het nabootsen van schimmels is een tamelijk wijdverbreide bestuivingstactiek. In de meeste gevallen leggen de muggen die voor de bestuiving zorgen, eitjes die absoluut gedoemd zijn te gronde te gaan. De meeste van de schimmelnabootsende planten zijn bosbewoners: ze worden niet erg hoog en vormen bloemen die purper of bruin van kleur zijn, met een witte of doorschijnende tekening. Althans voor de mens zijn zij ofwel geurloos of verspreiden ze een muskusachtige geur. De bloemen zijn meestal eenvoudige beker- of ketelvormige valkuilen, met structuren binnenin die een grote gelijkenis vertonen met de lamellen of gaatjes aan de onderzijde van de hoed van plaatjes- en buisjeszwammen. Een ander element van de schimmelmimicry is de sterke plaatse-lijke transpiratie die deze structuren ver-

tonen tijdens de periode waarin de bloem vruchtbaar is. Bij de bestuiving zijn beide seksen van de paddestoelmuggen betrokken en zij worden misleid door een combinatie van schimmelachtige kenmerken: geur, kleur, vorm, textuur en vochtigheid (Meeuse en Morris, 1984).

De Paddestoelmuggen (*Mycetophilidae*) komen algemeen voor waar paddestoelen geteeld worden en veroorzaken daar schade. Er zijn veel, sterk op elkaar lijkende soorten. Paddestoelmuggen hebben witte, wormvormige larven met donkere koppen, die vooral in de paddestoelen leven (Chinery, 1986).

Uit het voorafgaande blijkt maar weer eens hoe ingenieus natuurlijke processen zich

kunnen looien. Toch blijft ik mij nu afvragen wanneer hoe planten op het idee komen om een paddestoel te gaan imiteren en hoe dit in zijn werk gaat?

Dankwoord

Bij deze wil ik Bèr Slangen bedanken voor het beschikbaar stellen van de getekende afbeelding, afkomstig uit zijn omvangrijke plantendocumentatie.

Literatuur

Meeuse, B. & Morris, S., 1984. De voortplanting van bloemen.

Chinery, M., 1986. Nieuwe in-sektengids.

Arisarum proboscideum

Laatste paddestoelenseizoen van de 20e eeuw behoorlijk droog.

Piet Kelderman

Verslag van de belangrijkste vondsten van 1999

Het weer in 1999 kende grote verschillen. Het jaar kende een koele, maar vrij natte start. Het tweede deel van mei was erg droog. De maand juni vertoonde grote tegenstellingen tussen het noorden en het zuiden van de provincie Limburg. Het zuiden moest, tot twee maal toe, een noodweer verwerken met veel neerslag, elders viel er nauwelijks een druppel. Vanaf omstreeks half juli was het qua vochtigheid helemaal hommeles. Er volgde een droge periode die eigenlijk duurde tot de helft van september. Uitzondering waren enkele dagen in augustus en begin september, toen er plaatselijk enige neerslag viel. Met andere woorden 1999 was niet bepaald een gunstig jaar voor paddestoelen. In het totaal gingen 5 excursies niet door of er werd een alternatief gezocht. Maar hoe dan ook, echt klagen mogen we ook weer niet, want enkele excursies waren goed tot zeer goed. Mooie vondsten werden gedaan die het vermelden er van zeker waard zijn.

Door de zachte winter was het zeker niet vreemd dat er al heel vroeg leuke meldingen binnen kwamen. In deze preperiode waren het vooral Jo Bollen en Tonny en Giel Jetten die al uiterst actief waren in het Elsloo- en Bunderbosch. Al op **31 december** 1998 werd de eerste Aderbekerzwam (*Disciotis venosa*) gesignaleerd. Tot 27 maart werden door Tonny en Giel maar liefst 420! vruchtlichamen van deze soort geteld. Dat *Pachyella violaceonigra* het hier nog steeds goed doet bewijzen de 80 vruchtlichamen die in dezelfde periode werden waargenomen. Ron Bronckers vindt op **20 februari** de eerste Rode kelkzwam (*Sarcoscypha coccinea*) in het natuurreservaatje "La Frayère du Petit Gravier" niet ver van Maastricht. Samensteller dezes vindt op **1 maart** de

Grote vierslippige aardster (*Geastrum fornicatum*), waarvan de exemplaren er zo vers uitzagen alsof ze pas hadden gefructificeerd onder de net gesmolten dikke sneeuwlaag. Maar Jo Bollen was hem toch voor geweest met een vondst enkele dagen eerder gedaan.

De voorjaarsexcursies

De eerste excursie ging van start op **17 april** te Cadier en Keer. Het weer was mooi en koel, maar tamelijk nat. Een kleine 70 soorten haalden de lijst. Naast de meeste gebruikelijke voorjaarssoorten was ook de hierboven genoemde *Sarcoscypha coc-cinea* van de partij. Ook het Vingerhoedje (*Verpa conica*) werd aangetroffen. Een boer had ergens in een talud oude koemest gedumpt. Dat resulteerde in het vinden van twee *Cheilymenia's* n.l. het Oranje bortelbekertje (*C. fimicola*) en het Compostbortelbekertje (*C. theleboloides*). Op hetzelfde substraat troffen we het Roze mestschijfje (*Iodophanus carneus*) aan. Maar de klapper van de dag was toch wel de vondst van de Kleine brandplek-bekerzwam (*Peziza sepiatra*) (zie PSL-Nieuws 6(2)1999).

Op **24 april** werd het St. Jansbosch te Valkenburg bezocht. Het was tamelijk droog, wat ons noodzaakte te gaan zoeken in de lager gelegen grubben en holle wegen. Een 60-tal soorten haalde het notitieboekje. Leuk waren o.a. de Dunplaathoutzwam (*Gloeophyllum trabeum*), het Geelbruin schijfzwammetje (*Bisporella subpallida*) en veel vruchtlichaampjes van opnieuw *Peziza sepiatra*.

Wiel Simons verzamelde op **29 april** prachtige exemplaren van de Wasgele bekerzwam (*Peziza cerea*) in een kelder te Voerendaal.

De excursie van **29 mei** in het Cannerbosch ging in verband met de droogte niet door.

Tussen **13 en 25 juni** werden door Jo Bollen, Tonny en Giel Jetten, op drie verschillende plaatsen in het Elsloobosch, 37 vruchtlichamen geteld van de Goudplaatzwam (*Phylloporus pelletieri*).

De zomerexcursies

3 juli was het Kruisbosch te Lansrade aan de beurt. Het weer was mooi maar er stond een droge zuidoostenwind. De nog wat vochtige plekjes afzoekend, sprokkelde wij toch nog een kleine 100 soorten bijeen. Fraai was de Harslakzwam (*Ganoderma resinaceum*) een soort die ons inziens toeneemt. Verder het vermelden waard waren de Oranjegele bundelzwam (*Pholiota tuberculosa*), de Rossige vezelkop (*Inocybe bresadolae*), de Rondsporige stinkkorstzwam (*Scytinostroma hemidichophyticum*) en als werkelijk bijzonder het Stersporig mosschijfje (*Lamprospora macracantha*). Tonny, Giel en Jo struinden op 8 juli het Bunderbosch af. Hier werden maar liefs 5 kluifjeszwammen gevonden n.l. de Roetkluifzwam (*Helvella atra*), Witte kluifzwam (*Helvella crispa*), Zwarte kluifzwam (*H. lacunosa*), Holsteelkluifzwam (*H. elastica*) en de Gladstelige schotelkluifzwam (*H. villosa*). Op 16 juli meldden zij vervolgens nog de Schermpjeseikhaas (*Polyporus umbellatum*).

De excursie te Montfort (**24 juli**) ging niet door vanwege de droogte. Als alternatief vond enkele dagen later, op **27 juli**, een excursie plaats in het Ravensbosch nabij Valkenburg. Met een 70 tal soortjes was de opbrengst ook hier vrij mager. De enige soort die hier het vermelden waard was, was de Gewolkte russula (*Russula brunneoviolacea*). Op **10 augustus** meldde Jo Bollen meer dan 50 vruchtlichamen van de fraaie Blauwplaatstropharia (*Psilocybe rugosoannulata*) uit het Elsloobosch. Voor de liefhebbers was er op de **14 augustus** een "tussendoortje" in het Schaelsbergbosch te Valkenburg. De soortenrijkdom viel in het algemeen opnieuw wat tegen. Met moeite werden 75 soorten genoteerd.

Maar toch hadden we nog een paar aardige vondsten, nl. De Hoornsteeltaailing (*Marasmius cohaerens*), het Gazonbreeksteeltje (*Conocybe ambigua*), het Dofpaars wolschijfje (*Lachnella albobiolascens*) en op twee plaatsen de Stekelkopamaniet (*Amanita solitaria*). De **18 augustus** meldde Henk Henczyk zijn vondst van de Goudplaatzwam op de Danikerberg te Geleen. Op dezelfde dag worden 5 verse vruchtlichamen gemeld van *Geastrum fornicatum* uit Elsloo. Tonny Jetten vindt op **28 augustus** de Gezoonde stekelzwam (*Hydnellum concrescens*). Daarnaast meldt Jo Bollen o.a. het Zeemkleurig hazoor (*Otidia alutacea*) en de Oranjerode hertezwam (*Pluteus aurantiorugosus*) (zie elders in dit nummer). Zomaar even deed Piet Kelderman op **30 augustus** een parkeerplaats aan langs de rijksweg nabij Valkenburg. Onder haagbeuk bevonden zich tientallen vruchtlichamen van de zeldzame Haagbeukboleet (*Leccinum griseum*). Hiertussen stonden vruchtlichamen van de Haagbeukmelkzwam (*Lactarius circellatus*) en de Zilveren ridderzwam (*Tricholoma argyraceum*). En nog heel wat andere paddestoelensoorten. Een leuk plekje dus!

De najaarsexcursies

Op **4 september** was het Vijlenerbosch te Vaals aan de beurt. Het weer beloofde eigenlijk niet veel goeds, het was tamelijk droog. Maar toch werd het een geslaagde excursie. Er waren, onder de ruim 100 soorten, een aantal soorten van de rode lijst, waaronder fraaie exemplaren van de Porfieramaniet (*Amanita porphyria*) en op een paar plekjes de Hanekam (*Cantharellus cibarius*). 17 soorten van het geslacht *Russula* werden geregistreerd, waaronder de Vergelende russula (*R. puel-laris*), een bedreigde soort. Zeer bijzonder de vondst van een parasolzwam die achteraf *M. fuliginosquarrosa* bleek te zijn. We komen hier later op terug.

De excursies gepland op **11 en 18 september**, resp. Weert en Eys gingen vanwege de droogte niet door. Op **2 oktober** was de situatie een stuk gunstiger. Op het

Zwarte schotelkluiwzwam (*Helvella corium*).

Het inventariseren in het IJzerenbosch te Susteren, ook op **16 oktober**, was met gezellige deelnemers een prettige bezigheid. Ruim 150 soorten werden op naam gebracht. Leuk waren de Citroengele satijnzwam (*Entoloma pleopodicum*), het Plooiwaaierzwam (*Plicaturopsis crispa*), de Foptandzwam (*Basidioradulum radula*), de Pronkhertezwam (*Pluteus umbrosus*), Splijthoedertezwam (*P. ephebeus*), Sneeuw witte hertezwam (*P. pellitus*), vrij veel de mooie maar kleine Violetbruine vezelkop (*Inocybe cincinnata* v. *cin.*), en de Gewone schelpjesmolenaar (*Clitopilus hobsonii*) etc. Al met al een vruchtbare dag.

Op **23 oktober** bezochten we het natuurreservaat langs de Maas te Oost-Maerland. Eigenlijk hadden we de bui al zien hangen. De voorafgaande dagen met nachtvorst en stevige oostenwind stonden nu niet bepaald garant voor een rijke buit. Slechts een 40-tal soortjes mochten we noteren. Vrij overvloedig vonden we de Stoffige bundelzwam (*Pholiota conissans*). Interessant was de vondst van de Harsklazwam (*Ganoderma resinaceum*) op *Salix* sp. Van een toef Prachtvlamhoeden (*Gymnopilus junonius*) werden mooie plaatjes gemaakt. In het aangrenzende kasteelpark met vrijwel dezelfde bodemstructuur stond vrij talrijk de Spitse knotzwam (*Clavaria falcata*) en vrijwel overal onder *Salix* de Wilgevaalhoed (*Hebeloma pusillum*).

Niet op de 24ste maar op **30 oktober** werd Weert aangedaan. De IJzerenman werd ons zoekgebied. Daar het toch wel tamelijk droog was concentreerde wij ons met het zoeken rond een watertje (ven) met de typisch begroeiing. Eromheen was een gemengd bos met den, eik en berk. Kwantitatief was de excursie zeker niet onaantrekkelijk, ca 130 soorten werden waargenomen. Uitschieters hier: de rode lijstsoorten: het Oorlepelzwammetje (*Auriscalpium vulgare*), de Roodgrijze melkzwam (*Lactarius vietus*) en de Duivelsbroodrussula (*Russula drimeia*).

6 november. We sloten het seizoen traditiegetrouw af met een "wasplaten" excursie. De weilandjes van het Limburgs landschap en deze van het Staatsbosbeheer werden bezocht, dit nabij het Vijlenerbosch te Vaals. Daar de meeste wasplaten op de rode lijst staan is het niet verwonderlijk dat we deze dag 16 soorten vonden, die in deze lijst worden vermeld. Naast de soorten die reeds bekend zijn van dit soort terreintjes, vonden we enkele nieuwe soorten. Het was vooral de vondst van *Entoloma occultopigmentatum* die opviel. Nu is deze soort, althans voor zover ons bekend, in Limburg in twee kilometerhokken gevonden. Leuk was de vondst van de Gele wasplaat (*Hygrocybe chlorophana* var. *aurantiaca*) en de Prachtwasplaat (*Hygrocybe aurantiosplendens*). Het al enkele jaren geleden hier gesignaleerde Paardevijgbreeksteeltje (*Conocybe lenticulospora*) was wederom aanwezig. Nu met zekerheid op vrij droge koemest. Je vraagt je dan af hoe deze soort in het Nederlands voortaan genoemd moet worden. Zoiets als Paardekoevijgmestbreeksteeltje? De vondst in een weiland van Staatsbosbeheer, van de Geelbruine satijnzwam (*Entoloma lividoalbum*) onder wat struikgewas was ook bijzonder. De belangrijkste vondsten waren echter het Zandmosklokje (*Galerina alluviana*) en een *Fimaria* sp waar we nog steeds niet uit zijn.

De lopende inventarisatieprojecten

Hoewel iedere excursie in feite het etiket "inventarisatie" krijgt opgeplakt, besteedt de Paddestoelenwerkgroep regelmatig aandacht aan een aantal gebieden. De inventarisering van de Rollen nabij Limbricht is afgerond. Paul zal, als hij wat meer tijd heeft, met een afsluitend rapport komen. Het ligt in de bedoeling dat de bevindingen eerst in het PSL-Nieuws gepubliceerd zullen worden.

Op **8 mei** deden we veldwerk in het gebied Ingedael/Bergerheide/ Meertensgroeve. Het gesternte was ons niet bepaald gunstig gezind, het weer was niet je dat. De Geul had net een uitstapje buiten haar oevers

achter de rug dus het dal viel daardoor af. In het bosgedeelte viel weinig te beleven. Alleen de Meertensgroeve bleek met 45 soorten acceptabel. Vermeldingswaardige vondsten die dag; de Sleedoornsatijnzwam (*Entoloma sepium*), de Teervlekplaat (*Ischnoderma benzoinum*) en het Stekelsporig mosschijfje (*Lamprospora crechqueraultii*).

12 juni bezochten we 't Hout te Susteren. Met rond 75 soorten was de buit gezien de droogte nog niet zo slecht. Uitschieters hier waren de Gespleten satijnzwam (*Entoloma scabiosum*), Sterspoorvezelkop (*Inocybe asterospora*) en het Zwavelgeel franjekelkje (*Trichopeziza sulphurea*).

De Schinveldsebossen werden bezocht op **21 augustus**. Met ruim 80 soorten, gezien het tamelijk droge weer en de hieronder geschetste andere omstandigheden, was dat nog redelijk. Het is frustrerend te moeten constateren hoe de bossen in zeer snel tempo achteruithollen. De verbraming neemt zo sterk toe dat het zich buiten de paden begeven een hachelijke onderneming is geworden. Bordjes met "verboden zich buiten de paden te begeven" zijn hier nu totaal misplaatst. Weinig interessante vondsten, alleen de Dwergsatijnzwam (*Entoloma*

rhodocylix) en de Papilrussula (*Russula caerulea*) springen er een beetje uit.

Het excursieseizoen was hiermede eigenlijk voorbij, wat niet wil zeggen dat er geen meldingen meer binnen kwamen. Bert Verstappen meld op **30 oktober** de vondst van de Blauwvoet stekelzwam (*Sarcodon scabrosus*)! Dit in het Leudal nabij Haelen.

Henk Henczyk vind in Geleen, de **14e november**, nog het Gerimpeld mosoortje en Violette brandplekbekerzwam (*Peziza subviolacea*).

En de eerste sneeuw is amper gesmolten of Ron Brockers komt op **23 november** alweer met een doos vol paddestoelen aanrageren. Hij verzamelden deze in de Curfsgroeve nabij Houthem. O.a. waren aanwezig Amanita citrina v. alba (erg laat), de Geringde ridderzwam (*Tricholoma cingulatum*) en het Smalsporig hangkommetje (*Merismodes confusa*).

Bovenstaande overziend was 1999, ondanks het droge paddestoelen seizoen, toch nog vrij aardig. Maar wel hopende dat het begin en de volgende jaren in 2000 toch wat paddestoel vriendelijker zullen zijn.